

Список використаних джерел

1. Гоголь Н. В. Полное собрание сочинений : в 14 т. - Н. В. Гоголь: Изд. АН СССР, 1937. - Т. 2.
2. Наталія Шутяк, Софія Маркевич. Сучасне хореографічне мистецтво: підґрунтя, тенденції, перспективи розвитку. Навчально-методичний посібник. Частина III, 2020 рік.
3. Самойленко Г. В. Переробки повісті М. Гоголя "Тарас Бульба" для української сцени. Г. В. Самойленко. Література та культура Полісся. Вип. 82. Серія "Філологічні науки". - № 6. - Ніжин, 2016. - С. 55-64 ;
4. Самойленко Г. В. Переробки повісті М. Гоголя "Тарас Бульба" в контексті українського національного руху другої пол. XIX ст.: лібрето опери П. Сокальського "Осада Дубно". Г. В. Самойленко. Література та культура Полісся. Вип. 86. Серія "Філологічні науки". - № 8. - Ніжин, 2017. - С. 13-62;
5. Самойленко Г. В. Українська кінематографічна гоголіана. Г. В. Самойленко. Література та культура Полісся. - Вип. 87. - Серія "Історичні науки". - № 7. - Ніжин, 2017.-С. 233-240.
6. [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81_%D0%91%D1%83%D0%BB%D1%8C%D0%B1%D0%B0_\(%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81_%D0%91%D1%83%D0%BB%D1%8C%D0%B1%D0%B0_(%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C))

Колногузенко Б.М.

професор кафедри народної хореографії
Харківської державної академії культури, професор,
академік УАН, Народний артист України

Лісневський В.П.

провідний концертмейстер кафедри народної хореографії
Харківської державної академії культури

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ

Кожен вид мистецтва відбиває всі прояви життя в притаманній йому формі. Якщо суттєва ознака літератури – слово, музики – звук, живопису – колір, то мистецтво хореографії надає безмежні можливості для пластичного відображення людських почуттів, переживань, образів, характеру цілого народу.

Хореографічне виховання людини слід починати з дитинства за допомогою систематичних уроків. Проте дуже важливо, щоб цією роботою

займалися справжні фахівці, що знають і люблять мистецтво танцю і роботу з дітьми. І тоді систематичні заняття, зацікавленість дітей мистецтвом танцю дозволяють здійснювати змістовну роботу, використовуючи специфічні засоби мистецтва танцю. Зміст таких занять полягає у вивченні та виконанні танців, а також навчально-підготовчій роботі, яка є необхідною для досягнення належного рівня виконання.

Змістом дитячого фольклорного та сучасного танцю є розкриття побутових сцен із життя минулого і сьогодення, причому дійство повинно мати життєрадісний, оптимістичний характер, максимально виявляти спритність, безпосередність і грацію дитини. Прагнення до реалістичного відтворення життя, намагання правдиво передати улюблені народом традиції й обряди надає дитячим хореографічним постановкам виразності і змістовності, робить їх цікавими і для виконавця, і для глядачів. Крім того, групові масові народні ігри і танці сприяють вихованню у дітей почуття дружби, взаємодопомоги, а вивчення народних традицій та обрядів – поваги до старших, до праці і природи.

Освоєння дітьми народного танцювального мистецтва, широке використання доступних для дітей старовинних та сучасних танців розширює та урізноманітнює дитячий танцювальний репертуар, надає йому життєвості, забезпечує високу культуру виховання.

Наявність розгорнутого сюжету не є обов'язковим у дитячому танці. Проте сюжетна лінія, чітка драматургія дуже збагачують і пожвавлюють танець. Практика показує, що танці, кульмінація яких відбувається у фіналі, надзвичайно яскраво сприймаються дітьми, більше вражають їх, ніж безсюжетні танці, в яких відбито тільки певний настрій. Крім того, розгорнута сюжетна лінія дозволяє створювати в танці не тільки позитивні, але й негативні образи, розширюючи тим самим можливості виховної роботи з дітьми.

Стосовно змісту танцю необхідно відзначити, що в кожному дитячому номері повинен мати місце момент гри, і чим молодші діти, тим більше таких моментів має бути в танці. Звичайно, зміст дитячого танцю мусить відповідати його формі. Прагнення до правдивого, реалістичного відображення дійсності висуває свої вимоги до підбору сюжету, музики, костюмів з урахуванням можливостей виконавців і до вибору танцювальних рухів як виражальних засобів.

Великого значення набуває етюдна робота над ігровими моментами, яка надає дитині навички самостійного творчого підходу до створення

художнього образу, привертає його увагу до характерних рис створюваного образу, що розкриває в дітях уважність і спостережливість.

Велике значення мають знання з танцю для фізичного розвитку дітей. Займаючись в танцювальних гуртках, діти набувають стрункої статури, починають легко, вільно, граційно рухатися. У них розвивається вестибулярний апарат, покращується координація рухів. Діти також звикають більш уважно і ввічливо ставитися до своїх товаришів, знаходять спільні інтереси, починають відчувати себе членами колективу. Між дівчатами і хлопцями, взаємовідносини яких у перехідному віці часто бувають не дружніми, поступово налагоджуються прості й приязні стосунки. Набуття позитивних навичок під час занять відбувається легко та природно, виробляється естетика в поведінці, побуті, зовнішньому вигляді. Згуртуванню учасників колективу сприяє колективна форма діяльності за успіх загальної справи. Слід зазначити, що такі результати дають саме заняття народними танцями. У колективах бального танцю така згуртованість зустрічається набагато рідше.

Для успішного налагодження процесу навчання велике значення мають плановість і систематичність. Необхідно обов'язково мати програми (навчальну і з підготовки репертуару).

В основі навчальної підготовки дітей лежить система класичної школи танцю. Підготовчі вправи класичного екзерсису відрізняються послідовністю і систематичністю, що дозволяє досягти позитивних результатів у постановці корпусу, рук, ніг, розвитку всього опорно-рухового апарату, отримати необхідні в танці точність, виразність рухів. У заняттях можуть використовуватись лише прості, доступні для дітей – непрофесіоналів вправи класичної системи танцю.

У педагогічній практиці нерідко доводиться зустрітись із надмірним захопленням технічно складними для дітей рухами. Це призводить до небажаних наслідків: механічного перенесення віртуозних рухів класичного чи народного танцю на аматорську сцену, що частіше робить танці дітей поганою пародією на професійні і водночас формує в учнів хибне розуміння своїх танцювальних можливостей. Для дітей необхідний підбір рухів, доступних за своїм характером і змістом. Слід категорично відмовитися від навчання маленьких дітей танцю на пуантах, використання складних стрибків, обертів, трюків, повітряних підтримок тощо.

Значну увагу треба приділяти музичному оформленню занять і танцювальних номерів. Мелодія, під яку виконується танець, певною мірою є його основою. Бадьорий і життєрадісний танець стає ще живішим від веселої

музики, що його супроводжує. Плавний і спокійний танець, жіночий і граціозний, запальний і мужній – кожен з них вимагає відповідального супроводу, що надає йому особливого змісту і виразності.

Ритмічна побудова музики, чергування метричних наголосів, логічний поділ музики на частини і фрази складають нібито каркас, основу танцю, допомагаючи виконавцям розподілити свої рухи у часі. Коли велика кількість танцюючих об'єднується в загальному танці, глядачів нерідко вражають синхронність і злагодженість виконання, стрункість малюнка і композиція танцю.

При спостереженні за виконанням групового або масового танцю стає особливо зрозумілим, що саме музичний ритм є тут об'єднуючим і організуючим моментом, що музика не тільки захоплює танцюристів, але й дозволяє їм точно узгоджувати з нею свої рухи.

Для того, щоб привернути увагу дітей до музики, щоб дитячий танець набув сенсу, необхідно ретельно й обережно підбирати музику для дітей з її змістом і побудовою. Велику допомогу в цьому надають ритмічні вправи, виконуючи які, діти ознайомлюються із засобами музичної виразності і музичною термінологією. Грамотне і свідоме ставлення до музичного супроводу танців, прагнення педагога і дітей досягти єдності танцю і музики допомагають піднести майстерність танцю.

Крім вивчення вправ народного і класичного танців, які дають дітям технічні танцювальні навички, танцювальних елементів і ритмічних вправ, до навчальної підготовки дітей також належать ігри й етюди. Під заняттям етюдами розуміється опрацювання з дітьми окремих епізодів запланованих танцювальних номерів з наданням маленьким танцюристам певної творчої самостійності в межах змісту і форми твору.

У процесі роботи над іграми й етюдами можна навчити дітей виразно і красиво діяти на сцені, що особливо важливо у вивченні танцю як з розгорнутим сюжетом, так і без нього. Не можна розпочинати розучування танцю, не навчивши виконавців спілкуватися один з одним, знаходячи природні і правдиві рухи.

Метод планомірної етюдної роботи з дітьми є, без сумніву, корисним у педагогічній практиці. Однак цей метод вимагає від педагога як достатньої педагогічної підготовки, так і творчої фантазії й винахідливості для надання допомоги дітям у разі виникнення труднощів у створення й виконанні етюда. У разі відсутності у хореографа таких якостей не варто й розпочинати етюдну роботу, яка є однією з найскладніших і найменш розроблених ділянок танцювальної підготовки і підходить не для всіх вікових груп.

А ось ритмічні вправи та ігри підходять для всіх дітей і чим діти молодші, тим більше треба застосовувати в заняттях кроки, біг, приступи, оплески, ігри з предметами (стрибалка, м'яч, іграшка тощо). Ігрова ситуація викликає у дітей інтерес до виконання того чи іншого завдання, дозволяє педагогу декілька разів повторити вправу з метою кращого засвоєння певного танцювального руху, цьому ж сприяють також ігри-завдання, в яких діти завжди беруть участь із захопленням.

У повсякденних заняттях одним із першочергових завдань є підбір і розміщення навчального і репертуарного матеріалу з урахуванням особливостей розумового і фізичного розвитку дітей різного віку.

У наступних розділах цього посібника це питання буде детально розглянуте.

Під час занять у кожної дитини, відповідно до її особливостей, виявляється темп розвитку танцювальних здібностей і ставлення до мистецтва, яке вона вивчає. Деякі діти досягають прекрасних результатів, і танець для них стає назавжди близьким та улюбленим мистецтвом. Інші не досягають високих показників, однак і перші, і другі одержують належну підготовку, що формує уявлення про мистецтво танцю, хореографічну і загальну людську культуру.

Козлова А.С.

здобувачка 1 курсу

другого (магістерського) рівня вищої освіти

Херсонського державного університету

Науковий керівник: Терешенко Н.В.

кандидатка педагогічних наук, доцентка

СИНКРЕТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ХОРЕОГРАФІЇ

Танець, як вид практично-духовного освоєння дійсності виник в рамках первісного ритуалу. В епоху первісності танець не міг бути зведений лише до однієї з форм мистецтва, що стало можливим в більш пізні періоди людської історії. На зорі людської цивілізації крім естетичної складової набагато важливіше значення мала синкретична цінність танцю. Антропологічні дослідження дозволяють зробити висновок, що танець був частиною культури в розумінні її як культу, тобто як релігійний праксис людини, спрямований на освоєння фундаментальних основ буття і вимагає художньо-